

Az Országos Kiemelésű Társadalomtudományi Kutatások Közalapítvány közleménye

A Magyar Tudomány korábbi számaiban közzétette az Országos Kiemelésű Társadalomtudományi Kutatások (OKTK) keretében 1992-ben, 1993-ban, 1994-ben, 1995-ben, 1996-ban és 1997-ben támogatást nyert személyek nevét, kutatási témájukat és a támogatás összegét. Ezúttal — főirányonként csoportosítva — az 1998-ban nyertes pályázatok adataival ismerkedhet meg az olvasó. Az általános tájékozáshoz szükséges elmondani, hogy 1998. december 31-ig összesen 1629 személy nyújtott be pályázatot. 1997. december 31-ig az OKTK Titkársága 1445 pályázat beérkezését regisztrálta, így az elmúlt esztendőben az új pályázatok száma 184. A Titkárság a Kuratórium döntése alapján összesen 112 pályázóval kötött szerződést 101 794 ezer forint összegben. A 112 nyertes pályázatból 100 az „új” pályázatok száma, 12 szerződést pedig a Titkárság olyan személyekkel kötött, akik már a korábbi időszakban is kaptak támogatást. (A 100 „új” nyertes pályázat természetesen nem azt jelenti, hogy csaknem minden második pályázó támogatásban részesült, ugyanis jelentős azoknak a száma, akik még 1998 előtt pályáztak, de pályázatuk támogatására csak 1998-ban kerülhetett sor.)

A közölt lista nem azonos azon személyek névsorával, akikkel szerződéskötésre került sor, tekintettel arra, hogy a Kuratórium pozitív állásfoglalását követően szerződéskötés legalább két tárca támogatásának birtokában lehetséges.

I. A magyar gazdaságpolitika elméleti megalapozása és a piactudományi átmenet gyakorlatát szolgáló gazdaságpolitikai eszköztár

<i>Bárony Erzsébet:</i> A keletnémet mezőgazdaság EU integrációjának tapasztalatai 1100 E Ft	hetőségei a WTO-val folytatandó egyeztetések tükrében 500 E Ft
<i>Borbély Szilvia:</i> A belföldi fogyasztás bővülése, mint a gazdasági növekedés új forrása Magyarországon 3000 E Ft	<i>Rácz Margit:</i> Konjunktúra külföldön és az export: evidens-e a kapcsolat? 2500 E Ft
<i>Hüvelj István:</i> Az EU belső fejlődésének néhány aspektusa: nemzeti, gazdasági, politikai eltérései, a regionalizmus fejlődési irányai és ezek lehetséges hatása a magyar tárgyalási stratégiára 1700 E Ft	<i>Szalavetz Andrea:</i> A külföldi működőtőke-bevonás szerepe a fizetési mérleg kiegyensúlyozásában, a regionális együttműködésben és a strukturális váltásban Magyarországon a privatizáció után 2000 E Ft
<i>Ludvig Zsuzsa:</i> Oroszország reintegrálódása a világ gazdaságba 1700 E Ft	<i>Ványai Judit:</i> Az EU tagságra való felkészülés gazdasági feltételei regionális megközelítésben 900 E Ft
<i>Popp József:</i> A magyar agrártámogatási rendszer CAP-hoz történő közelítésének le-	

II. A termelési, foglalkoztatási és a tulajdoni szerkezet átalakulása a vállalati szférában, ennek gazdasági-társadalmi hatása

- Fazekas Károly:* A munkaerőpiac regionális különbségei Magyarországon az átmenet időszakában
1300 E Ft
- Gáspár Péter Pál:* Innovációs folyamatok állami kezelése
1000 E Ft
- Guth László:* EU konform energetikai mezőgazdálkodási technológiák fejlesztése a társadalmi feltételek összefüggései tükrében.
500 E Ft
- Hajdú Istvánné:* A multinacionális vállalatok helye, szerepe, stratégiai és iparpolitikai kezelésének lehetőségei a magyar élelmiszeripar modernizációjának, integrációjának előmozdítása, versenyképességének növelése érdekében
450 E Ft
- Kiefer Márta:* A magyar iparvállalatok piaci orientációja — a mikroszintű „EU-integráció” magyar lehetőségeiről
800 E Ft
- Kukovics Sándor:* A tulajdoni, a vállalati és a termelési szerkezet, valamint a foglalkoztatási viszonyok átalakulása a magyar gazdaságban
300 E Ft
- Tóth András:* A termelés relokációja a vállalati európai szintű stratégiai döntéshozatalban
500 E Ft
- Villányi László:* A mezőgazdasági kis- és középvállalkozások piaci és gazdaságpolitikai alkalmazkodásának vizsgálata
600 E Ft

III.a A közigazgatás-fejlesztési kormánykoncepciót elősegítő kutatások

- Bóhm Antal:* Helyi és területi érdekérvényesítés a területfejlesztési politikában
1500 E Ft
- Károlyi László:* A honi katasztrófavédelem stratégiai elvének megalapozása
500 E Ft
- Máthé Gábor:* A kormányzati—önkormányzati—igazságszolgáltatási szervezet fejlődése (Horvátország—Szlovénia—Magyarország) a polgári korban
700 E Ft
- Széman Zsuzsa:* Önkormányzati és nonprofit szervezetek kapcsolatai a szociális ellátásban
850 E Ft
- Wiener A. Imre:* A büntető törvény általános része
1200 E Ft

III.b A terület- és településfejlesztés társadalmi-gazdasági összefüggéseivel, valamint a környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos kutatások

- Abonyiné Palotás Jolán:* Az infrastruktúra szerepe a területi fejlődésben, különös tekintettel az Alföldre
770 E Ft
- Beluszky Pál:* A Kárpát-medence térszerkezete és térszervezői
2000 E Ft
- Erdősi Ferenc:* A közlekedés és távközlés területi jellemzőinek alakulása a rendszerváltás óta és hatása Magyarország térszerkezetére
450 E Ft
- Fehér Alajos:* A mezőgazdaság átalakulása és annak területi differenciálása BAZ és Heves megye kistérségeiben
400 E Ft
- Kovács Teréz:* A falvak átalakulása és a falu-politika kérdései
700 E Ft

- Nagy Gábor:* Az információs társadalom Magyarországon — megyei, regionális különbségek, településtípusok
1000 E Ft
- Nagy Imre:* A magyar—jugoszláv—román határtérség regionális fejlődésének elemei a Dél-Alföld példáján
1000 E Ft
- Rácz Lajos:* A természeti környezet és a gazdálkodási rendszerek változásai az Alföldön a XVIII. századtól napjainkig
400 E Ft
- Süli-Zakar István:* A Kárpátok-Eurorégió interregionális szervezet szerepe a határon átnyúló kapcsolatok (CBC) erősítésében
1000 E Ft
- Szónokj Miklósné:* Dél-alföldi külföldi befektetők
100 E Ft
- Szűcs István:* EU-konform agrártérség-fejlesztési program kidolgozása
1093 E Ft
- Várnai Gábor:* Az európai integrációs folyamat kihívásai a magyar város- és településpolitikában
1000 E Ft

IV. Az oktatással és tudománnyal kapcsolatos kutatások

- Bácskai Anna:* Az autonóm tanulás, mint a hatékonyság fokozásának egyik lehetséges módja a felsőoktatásban
786 E Ft
- Fehérvári Anikó:* Párhuzamos szakképzési rendszerek az iskolarendszeren kívüli képzésben
1000 E Ft
- Gábor Éva:* Polányi Mihály (1890—1976) fizikokémikus—filozófus 44 mikrofilmen lévő hagyatékának feldolgozása, publikálása, a felsőoktatásba való beépítése
300 E Ft
- Gábor Kálmán:* Széchenyi Professzori Ösztöndíj. Hatásvizsgálat
1000 E Ft
- Gángó Gábor:* Trefort Ágoston kéziratosa gyűjtésének feltárása
268 E Ft
- Komlósiné Knipf Erzsébet:* Curriculum és oktatási anyagok kidolgozása egyetemi német nemzetiségi szakhoz
1000 E Ft
- Kozma Tamás:* Kisebbségoktatás Közép-Európában, a magyarok esete c. könyv tanulmányai
500 E Ft
- Mezei István:* A szakképző intézmények alkalmazkodóképessége egy válságtérségben
250 E Ft
- Szénási Éva:* Politikaelméleti speciális képzés tudományos-kutatási háttérének megteremtése
1500 E Ft

V. Család és ifjúság problémáinak kutatása

- Fekete Judit:* Középosztálybeliek a házasság, a család és az ifjúság aktuális problémáiról (empirikus felvétel)
1000 E Ft
- Iványi Györgyné:* A családsegítő tevékenység tapasztalata
958 E Ft
- Laki László:* Pedagógusok élethelyzete, szakmai és társadalmi orientációik, az iskola a helyi társadalomban
1500 E Ft
- Nánásiné Tóth Éva:* Végzős középiskolai és főiskolai hallgatók élethelyzete Kecskeméten
600 E Ft
- S. Molnár Edit:* A nők munkavállalásában és karrieresélyeiben tapasztalt változások hatása a gyermekvállalásra és a gyermeknevelésre
1900 E Ft
- H. Sas Judit:* A családi életre való felkészülés: a nemi szerepek szocializációja a családban, az óvodában és az iskolában
1000 E Ft

Szántó Zsuzsa: A családi minták szerepe a fiatalok egészségviselkedésében, 14—24 éves férfiak és nők egészségviselkedésének összehasonlító vizsgálata

1800 E Ft

Székely György: Lányok és fiatal felnőttek prostituálttá válásának mechanizmusa

1100 E Ft

VI. Társadalompolitikai kutatások

Augusztinovics Mária: Családtípusonként differenciált reáljövedelem-számítás

1500 E Ft

Dányi Dezső: Nógrád megyei falvak társadalma, népessége 1857-ben

600 E Ft

Farkas János: A szociális lakáskérdés: a problémák folyamatossága, a technikák változatossága

1200 E Ft

Harsányi László: Alternatívák az önkormányzati szociális ellátásban

700 E Ft

Illés Sándor: A belső vándorlások korlátai és élénkítésének módjai

290 E Ft

Neményi Mária: Deprivált családok gyermekeinek egészségi állapota. Cigány—magyar összehasonlítás

1700 E Ft

Paksi Borbála: A drogfogyasztás populációs prevalenciájának becslése a 15—17 éves korosztályban. Az iskolából kimaradók vizsgálata

800 E Ft

Szabó István: Különböző társadalmi rétegek létminimum szintjeihez tartozó fogyasztási szerkezetek vizsgálata

300 E Ft

Tauber István: Rendszerváltás, társadalmi változások és a bűnözés összefüggései

400 E Ft

Tóth Pál Péter: A magyar és a vegyes (magyar—román, román—magyar) családok szociológiai, demográfiai helyzete Észak-Erdélyben 1942—44 között

800 E Ft

VII. Magyarország biztonságpolitikája

Bognár Károly: A hidegháború és tanulságai az esetleges újraéledés lehetőségei és veszélyei

400 E Ft

Deák Péter: A Magyar Köztársaság és közvetlen környezete biztonsági helyzetének változásai a NATO-csatlakozás után, a megváltozott biztonságpolitikai prioritások az ezredfordulót követő évekre

700 E Ft

Fricz Tamás: A Varsói szerződéstől a NATO-csatlakozásig, az átalakuló magyar hadsereg támogatottsága a közvéleményben a kilencvenes években

600 E Ft

Gajda Tibor: Az euroatlanti integráció hatása Magyarország biztonságpolitikájára, különös tekintettel hazánknak a NATO-hoz és az EU-hoz történő csatlakozására

400 E Ft

Háber Péter: A kelet-közép-európai térség katonai biztonsága, Magyarország biztonság- és honvédelmi politikája

1500 E Ft

Horváth Miklós: Erőszakszervezetek és politika 1956—63.

600 E Ft

Huszár Tibor: A pártállami intézményrendszer rekonstrukciója és az általa gyakorolt represszió 1956—63.

1400 E Ft

Joubert Kálmán: A 18 éves sorkötelesek testfejletségének, egészségi állapotának és szocio-demográfiai jellemzőinek vizsgálata

1000 E Ft

Póti László: Magyarország a NATO déli szárnyain: új kihívások, új veszélyek

1000 E Ft

Simon János: Magyarország NATO-csatlakozásának megítélése a NATO-referendum és az iraki konfliktus tükrében

800 E Ft

Tólas Péter: A közép-európai országok biztonságpolitikája 1989—1997.

500 E Ft

Ujj András: Az európai integrációs szervezetek jövőbeni működésének biztonságpolitikai vetületei

500 E Ft

VIII.a Kulturális hagyományaink feltárása, nyilvántartása, kiadása

Ács Pál: Régi Magyar Költők Tára (XVI. századi költők művei 11. kötet) kiadása

1600 E Ft

Albert Gábor: Szemere Bertalan emigrációs leveles könyve kiadása

600 E Ft

Boronkainé Bellus Ibolya: Árpádházi szent Margit aktái kiadása

800 E Ft

Botka Ferenc: Déry Tibor: Knockaut úr úti jegyzetei (Elbeszélések 1930—1942.)

500 E Ft

Heltai János: Régi Magyarországi Nyomtatványok

5500 E Ft

Kerényi Ferenc: Szövegkiadási munkák a régi és a klasszikus magyar irodalom köréből (XV—XX. század)

900 E Ft

Kilián István: A csíksomlyói drámák textológiai munkálatainak elvégzése

1000 E Ft

Korompay H. János: Fest Imre „Emlék-irataim” c. könyv megjelentetése

700 E Ft

Kovács Dániel: Sátoraljaújhely és a hegyköz helynevei (Tört. helynévtár összeállítása)

400 E Ft

Köpeczi Béla: II. Rákóczi Ferenc diplomáciai iratai 1711—1735.

1800 E Ft

Monok István: Simon Ferenc—Zvara Echina: A Bethlen Gimnázium XVI. századi könyvei

500 E Ft

Petneki Áron: Az OKTK Közalapítvány jogelődei, kulturális és történelmi hagyományok kutatása

400 E Ft

Pócs Éva: Kiadás: Boszorkányperek

2000 E Ft

S. Sárdi Margit: Négy XVII. századi költő művének feltárása, rendszerezése, kritikai kiadása

500 E Ft

Solymosi László: Kiadás: A veszprémi káptalan számadás könyve

600 E Ft

Takács Péter: Wesselényi Miklós naplójának filológiai elvű kiadása

500 E Ft

Viczián János: Bio-bibliográfiai munkálatok a Magyar Írók Lexikonának folytatására

700 E Ft

Vízkelety András: Mittelalterliche Lateinische Handschriften—Fragmente in Győr kötet kiadása

1000 E Ft

VIII.b Magyarságkutatás

A. Gergely András: Civil szervezetek a Kárpát-medencében

950 E Ft

Bárth János: Egy székelyhegyi tanyaközöség, Székelyvarság múltja és népelete c. könyv kiadása

290 E Ft

Bodó Julianna: Etnikai identitástermelés nyilvános térben. Szimbolikus térfoglalási gyakorlat Székelyföldön az 1989 utáni időszakban

1252 E Ft

- Boglár Lajos*: Magyar hagyományalkotás Braziliában
300 E Ft
- Demény Lajos*: Fejedelmkori székely népességösszeírások (katonai- adó- és általános) összeírások katalógusa
100 E Ft
- Dénes Iván Zoltán*: A hatalom humanizálása — tanulmányok Bibó István életművéről — a II. kötet összeállítása, szerkesztése, nyomdakész kézirat elkészítése és kiadása
750 E Ft
- Diószegi István*: Magyarország és az Osztrák—Magyar Monarchia külpolitikája 1867—1890.
600 E Ft
- Erdélyi Zsuzsanna*: Archaikus népi imádások archiválása
325 E Ft
- F. Tóth Tibor*: A Rákóczi- és a Kossuth-emigrációval Törökországba került és ott eltemetett magyar szabadságharcosok kegyeleti helyeinek kutatása
300 E Ft
- Gereben Ferenc*: A nemzettudat jelenlegi állapota a határon túli magyarság körében — egy tudat-szociológiai felméréssorozat tükrében
900 E Ft
- Kapitány Ágnes*: A szimbolikus elemek az identitás alakulásában
1702 E Ft
- Kovács Nóra*: Az Argentínai Magyar Diaszpóra kutatása
600 E Ft
- Miskolczi Ambrus*: A reformkori magyar liberalizmus és európai kötődései I.
590 E Ft
- Olsvainé (Tamás) Margit*: Adalékok a székelyudvarhelyi céhek történetéhez
250 E Ft
- Papp Árpád*: A Vajdaság néprajzi atlasza
3030 E Ft
- Romsics Ignác*: Magyar nemzetpolitikai gondolkodás a 19—20. században
400 E Ft
- Szabó A. Ferenc*: Támogatás a Pro Pannónia Kiadónál megjelentetendő szakkönyvhöz
200 E Ft
- Szabó Pál Csaba*: A kárpát-medencei várostérképek 1900—1913. Kutatás, adatgyűjtés, kiadás
150 E Ft
- Tusor Péter*: A magyar középkori és kora újkori történeti források feltárása és publikálása
100 E Ft
- Vadász Sándor*: Az 1849-es cári intervencióra vonatkozó oroszországi levéltári források felkutatása és publikálása
350 E Ft
- Vancóné Kremmer Ildikó*: A beszédészlelés és beszédmegértés vizsgálata magyar—szlovák kétnyelvű gyermekeknél
300 E Ft
- Vári András*: Az etnikai sztereotípiák és a társadalmi—politikai programok változása 1800—1918.
690 E Ft

Symmetry in the Arts and Sciences

The concept of symmetry had been the unifying principle that linked the efforts of artists and scientists after the Greek golden age and the Renaissance. The Hungarian contribution to the study of symmetry has been marked. In 1989, Budapest hosted a very significant conference on the Symmetry of Structure. After many publications in international journals, Hungarian researchers now present a selection of their related studies entirely in the Hungarian language. This, too, goes to show that the world community of scholars involved in symmetry research have not trusted Hungarian research in vain: Hungary still seems to be in the forefront of much that is happening in symmetry studies.

As shown by our table of contents, our section is extremely varied, spanning areas as wide as the theory of arts, physics, chemistry, geometry, architectural design, biology and brain research, psychology, and music theory.

Contents

Symmetry in the Arts and Sciences

<i>György Darvas</i> : Symmetry in the arts and sciences	257
<i>Gábor Hajnóczy</i> : Beginnings of art theory in the Renaissance	266
<i>Zoltán Perjés</i> : Symmetry in physics	274
<i>Alajos Kálmán</i> : Frequent and infrequent symmetries	280
<i>Gábor Gévay</i> : What kaleidoscopes tell us	289
<i>Mihály Szoboszlai</i> : How to use CAD programmes?	295
<i>József Hámori</i> : Asymmetry in biology: the case of the human brain	302
<i>Tibor Balogh</i> : Personal and social structures of symmetry	311
<i>Erzsébet Tusa</i> : Symmetry in music	317
<i>Teréz Laký</i> : Job opportunities in Hungary	322

Question of the month

Do the new European biotechnology guidelines hinder research? Answer by <i>Ernő Szarka</i>	333
---	-----

Debates and opinions	
Interdisciplinary studies and their underprivileged position (<i>László Garai</i>)	339
Technical Hungarian	
Dialogues in writing (<i>Ádám Kis</i>)	347
Science policies	
Science in the capital and the provinces (<i>Imre Kozák</i>)	350
Book reviews	357
Grant winners in 1998 of the National Social Science Foundation	377

A kiadásért felelős az Akadémiai Kiadó Rt. igazgatója.
A szedés a Magyar Tudomány szerkesztőségében számítógépen készült.
A nyomtatás és kötés az Akadémiai Nyomdában készült.
Felelős vezető: Reisenleitner Lajos — Martonvásár, 1999., nyomdai táskaszám: 2042
Felelős szerkesztő: Hernádi Miklós
Számítógépes műszaki szerkesztő: Takács István
Megjelent: 11,2 (A/5) ív terjedelemben
HU ISSN 0025-0325